

ŞEYTANIN OĞLU

KAZANMAK İÇİN

HER ŞEY MÜBAH!

Mavikale'nin bu sayısında, satrançta kazanmak için yapabileceklerinde sınır tanımayan, ergenliğe yeni girmiş bir çocuğun yaşamına odaklanan bir filmi tanıtacağım: Şeytanın Oğlu

FİLMİN KÜNYESİ

Türkçe adı	Şeytanın Oğlu
Orijinal adı	Fill de Caín
İngilizce adı	Son of Cain
Yönetmen	Jesus Monllao
Yapım yılı	2013
Yapımcı ülke	İspanya
Orijinal dil	İspanyolca, Katalanca
Süresi	91 dakika
Eserin yazarı	Ignacio García-Valiño
Oyuncular	Jose Coronado, Maria Molins, Julio Manrique, David Solans, Helena De la Torre, Jack Taylor
IMDB Puanı	6.2

Prof. Dr. Ergin Çiftçi

Sporcu

erginciftci@gmail.com

Perde iki ya da üç yaşlarında sevimli kızına banyo yaptıran babanın sesiyle açılır. Gerçekten sevgi dolu bu baba-kız ikilisine on üç ya da on dört yaşlarında bir erkek çocuğu katılınca o mutlu hava birden dağılır. Örnek babanın kızına duyduğu yakınlığı ve sıcaklığı oğluna karşı hiç beslemediğini, baba ile oğul arasında bir gerilim olduğunu hissederiz. Ergenliğin getirdiği sorunları yaşıyor olabileceğini düşündüren Nico'nun televizyonda dikkatle takip ettiği haberi görünce satrançla ilgilendiğini anlarız: Kendi yaşlarında bir kız; Laura Beltran İspanya satranç şampiyonu olmuştur! Ancak Nico'nun ifadesiz yüzüne bakınca içinden neler geçtiğini anlamamız olanaksızdır.

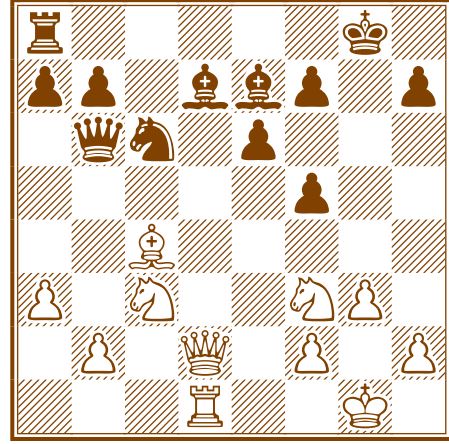
Nico annesine karşı da ilgisizdir; kendisine seslendiğini duyduğu halde yanıt vermez, dizüstü bilgisayarından Kramnik-Carlsen maçını izlemeye devam eder (Diyagram 1). Annesi odasına gelince de sanki onun kendisini duymadığını sanmasına neden olacak biçimde kulaklığını takar. Bilgisayar ekranında yine bir satranç maçının sürdüğünü gören anne, oğluyla iletişim kurabilme umuduyla sorar: “Kim kazanıyor?” Ancak Nico bu soruyu da ifadesiz bir yüzle yanıtsız bırakır.

Nico, varlıklı bir ailenin çocuğudur. Aile seçkin bir semtte, büyük bir malikânede yaşamaktadır. Baba Carlos Alberto başarılı bir iş adamıdır. Aslında Nico'nun bu tuhaf davranışlarını ergenliğine vermekte, kendine arkadaş bulsa, sıradan şeyler yapsa normalleşeceğini düşünmektedir. Anne Coral ise daha endişelidir, Nico'nun normal olmadığını, mutlaka psikolojik destek alması gerektiğini düşünmektedir. Nico'nun hatası nedeniyle, ailenin köpeğinin dramatik biçimde hayatını kaybettiği olaydan sonra oğullarının bu psikolojik desteği almasına karar verilir.

Şeytanın Oğlu filminin afişi.

Diyagram 1

wKg1,Qd2,Nc3,f3,Bc4,Rd1,Pa3,b2,f2,g3,h2/bKg8,Qb6,Nc6,Bd7,e7,Ra8,Pa7,b7,e6,f5,f7,h7

Vladimir Kramnik - Magnus Carlsen

Beyaz hamlede dir

1. ♔h6! Kramnik piyon feda ederken, Siyahın şahkanadındaki zayıflığından faydalanarak, oyunu kazandıracak bir atağa geçiyor.

Nico'nun babası, yakın zamanda tanıştığı Doktor Beltran'ın kapısını çalar. İlginç bir tesadüf olarak, psikolog satranç şampiyonu Laura'nın amcasıdır. Kendi kendine satranç oynayarak zaman geçiren Laura amcasını çağırınca Doktor Beltran ilgilenmekte olduğu Down sendromlu çocuğu ilgilenmesi için Laura'ya emanet eder. Laura satranç tahtasını çocuğun önüne koyar. Down sendromlu çocuk kendi taşlarından biriyle kuralsız bir hamle yaparak Laura'nın taşlarından birini alır. Laura içtenlikle gülümser: Çok ilginç bir maç olacak gibi görünmektedir!

Laura, Down sendromlu çocukla satranç oynuyor.

Doktor Beltran ilk randevu için Nico'yu yaşadığı evde ziyaret eder. Odasının düzenli oluşu ve du-

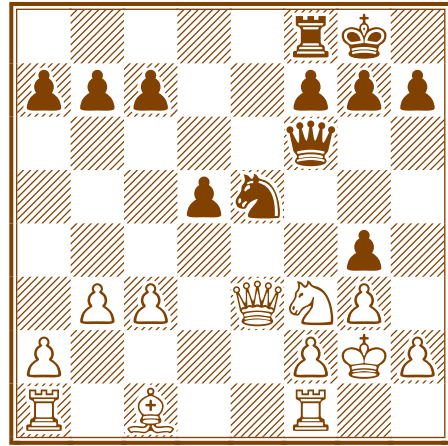
Nico (solda, David Solans) Doktor Beltran'a karşı hiç beklemediği bir yenilgi alıyor.

varları süsleyen güzel karakalem portre çizimleri özellikle dikkatini çekmiştir. Onu tanımak için sorular sorarken bir yapboz verir. Nico yapbozu kısa sürede çözerek çok zeki bir çocuk olduğunu gösterir ve daha karmaşık bir oyun teklif eder: Satranç! Doktor Beltran teklifi tereddütsüz kabul edince taşlar dizilir, Nico bir piyonu elinde saklayarak rakibine uzatır. Doktor Beltran renkleri belirleyecek taş seçimini yapmaktansa satranç tahtasını ters çevirir: Siyah taşları almıştır. Maç saatli olarak hızlı tempoda oynanır. Nico kendinden emin görünürken Doktor Beltran birden hamlesini yapar ve altı hamlede mat ilan eder (Diyagram 2). Nico afallamıştır, konumu gözden geçirir ve rakibinin doğru söylediğini kabullenir. Asabi bir hareketle hemen rövanş ister. Doktor bu teklifi geri çevirirken kendisinin FIDE ustası unvanı taşıyan güçlü bir oyuncu olduğu gerçeğini açıklar. Nico daha da sinirlenmiştir, tahta üstündeki taşları koluyla süpürüp atar. Bu sırada annesi odaya girer ve Doktor Beltran ile ilk kez karşılaşır. Her ikisinin de bu karşılaşmadan irkildiğini fark eden Nico ikisinin arasında sanki geçmişten gelen bir tanışıklıkları olduğunu hissetmiştir.

Doktor Beltran, geçmişte kendisini de satrançta yetiştiren, Laura'nın da antrenörü olan Andrew'un satranç okulunu ziyaret eder. Andrew, en gözde öğrencisi Laura için bu yaşta gördüğü en

iyi öğrenci olduğunu söyler. Şimdiden İspanya şampiyonudur ancak kısa süre içinde Avrupa'nın en iyisi olması muhtemeldir. Yaşlı adam, Nico hakkında duyduklarından olumsuz etkilenmiş-

Diyagram 2

wKg2,Qe3,Nf3,Bc1,Ra1,f1,Pa2,b3,c3,f2,g3,h2/bKg8,Qf6,-
Ne5,Rf8,Pa7,b7,c7,d5,f7,g4,g7,h7

Nico – Doktor Beltran

Siyah hamlede dir.

1...fxf3+ 0-1 Doktor Beltran hamlesini yaptıktan sonra 6 hamlede mat ilan eder. Oysa **1.♔h3??** dışındaki olağan hamlelerde Beyaz kazanç konumdadır.

Nico, satranç okulunda Laura ile maç yapmaya hak kazanıyor.

tir, Doktor Beltran'a bu psikopat çocuğu tedavi etmemesini, ederse de kesinlikle bu okula getirmemesini, delillerle uğraşmaktan bıktığını söyler. Doktor Beltran'ın yanıtı hazırdır: "Ben de aynı nedenle satrancı bıraktım!"

Bütün olumsuz işaretlere rağmen, Nico ile babası arasındaki gerilim fiziksel şiddete varıp bütün aileyi tehdit eder boyuta ulaşınca, Doktor Beltran, Nico'yu hastası olarak takip etmeyi kabul eder. Öncelikle Nico hakkında daha fazla bilgi edinmek için Nico'nun okuluna gider, okul müdürü ve rehberlik uzmanı ile konuşur. Her ikisi de Nico'da yolunda gitmeyen, huzursuz edici bir şeyler olduğunu ima ederler. Rehberlik uzmanına göre onun kendi kendine satranç oynaması bile bir çeşit kendini cezalandırmadır.

Doktor Beltran, Nico ile görüşmesinde onun davranışlarının altında yatan nedeni anlamaya çalışırken bir taraftan da onun kapasitesini ölçmeye çalışır. Vardığı sonuç Nico'nun çok zeki olduğudur. Nico'nun bu zekâyı kullanmak için yapmak istediği tek eylem ise satranç oynamaktır. Ama iyi bir satranç oyuncusu olmak, tıpkı Doktor Beltran gibi bir FIDE ustası olmak! Doktor Beltran ona satranç konusunda yardım etmeyi kabul eder, ancak tek bir şartı vardır; Nico'nun, koyacağı bütün kurallara harfiyen uyması.

Doktor Beltran, Nico'yu Andrew'un satranç okuluna götürür. Burası gerçekten de ilginç bir yer-

dir. Giriş bölümü sıradan bir manifaturacı dükânı gibi görünür, ancak bir kapıdan bir başka mekâna açılır. Burada geniş bir kütüphane, masalar, masalarda satranç oynayan çocuklar vardır. Adeta gizli bir satranç mabedi gibidir. Laura da oradadır ama satranç oynarken değil dengesini sağlamaya odaklandığı bir çeşit jimnastik yaparken görülür. Nico hemen Laura ile bir satranç maçı yapmak ister ancak buna izin verilmez. Laura ile satranç oynayabilecek düzeyde güçlü bir satranç oyuncusu olduğunu ispat etmelidir. Doktor Beltran, önceki gün birlikte oynadıkları oyunun hamlelerini hatırlarsa ve nerede yanlış yaptığını gösterirse satranç gücünü kanıtlamış olacağını ve Laura'nın karşısına çıkmasına izin verileceğini söyler. Andrew bunun yeterince zor bir sınav olduğundan hala şüphelidir; kaç hamleyi hatırlaması halinde Nico başarılı sayılacaktır? Doktor Beltran, "18 hamle!" der. Andrew bunu yeterli görür ve hamleleri yapması için Nico'yu satranç tahtasının başına davet eder.

Nico bu sınavı başarıyla geçmiş olacak ki sonraki sahnede Laura'nın karşısına çıkabilmiştir. Mekândaki bütün insanların oluşturduğu küçük bir kalabalıkla çevrilen ikili arasındaki oyun hızlı tempoda başlar. Oyun ilerledikçe Laura'nın daha sakin ve kendinden emin görüldüğü, Nico'nun daha kötü bir konuma sürüklendiği gibi bir izlenim edinilir. Ancak birden beklenmedik bir şey

olur: Nico tuvalete gitmek için oyuna arar verir. İzleyicileri şaşırtan bu davranışından sonra döndüğünde daha özgüvenli bir tarzda sürdürür yarıda kalan oyunu. Sanki roller birden değişmiş gibidir; Laura'dır bu kez daha tedirgin görünen. Ve Nico nihayet sonuca ulaştığını düşündürür bir güvenle şah çeker. Bu kez Laura rahatlamıştır: "Pat!" Nico şaşkındır, "O nedir?" Andrew bu satranç teriminin ne olduğunu ona kendisinin öğreteceğini söyler. Satranç okulundan çıkar çıkmaz Doktor Beltran, Nico'dan 'o şeyi' kendisine vermesini ister. Nico neden bahsettiğini anlamamış gibi görünse de sonunda telefonunu cebinden çıkartıp vermek zorunda kalır. Ekranında az önceki oyundan bir satranç konumu açık olarak görünmektedir. Nico bir satranç programı kullanarak Laura ile olan maçta hile yapmıştır. Kuşkusuz yaptığının kabul edilemez olduğunun farkındadır. Ama bir makine yardımıyla bile Laura'yı yenemediğini de itiraf eder. Doktor Beltran, Laura'nın en iyisi olduğunu söyleyerek Nico'yu teselli eder.

Zamanla Nico satranç okulunun önemli üyelerinden biri haline gelir. Andrew bile, başlangıçta onu hiç benimsememiş olsa da, ona bizzat ders verir, örneğin satranç saatine hamle yaptığı eliyle basmasını bir alışkanlık olarak yerleştirmeye çalışır. Doktor Beltran da Nico'yu çalıştırmak için adeta satranca yeniden dönmüştür. Ona satrançtan uzun yıllar boyunca neden uzaklaştığının ipuçlarını da verir: Kasparov'un 1997'de Deep Blue adlı bilgisayara karşı kaybetmesi, bugün her makinede dünya şampiyonunu yenecek güçte bir program bulunması ona göre satranç kendisinin oynamaya devam edemeyeceği bir oyun haline getirmiştir.

Doktor Beltran (solda, Julio Manrique) Nico'yu satranç çalıştırırken aslında kendisi de satranca yeniden dönüyor.

Nico ile ilgili her şeyin yoluna girmiş görüldüğü sırada beklenmeyen bir olay yaşanır. Nico'nun do-

ğum gününde, kız kardeşi kendi yaptığı bir maske, annesi şık bir satranç takımı, Doktor Beltran da satranç federasyonu üyeliğini bildiren gösterişli bir belge verir. Özellikle satrançla ilgili olanlar Nico tarafından büyük bir memnuniyetle karşılanmıştır. Babası ise Nico'ya bir süs balığı hediye etmiştir. Aldığı bu son hediyeye olumsuz bir tepki göstermiyor gibi görünmesine rağmen Nico bu hediyeyi kısa sürede kasıtlı olarak ve acımasız bir biçimde yok eder. Babası bu duruma o kadar öfkelenir ki Doktor Beltran'ın yaklaşımının işe yaramadığına kanaat getirir, doktoru kovar, Nico'yu da bir islahevine göndermeye karar verir.

Doktor Beltran, kovulduğu evde kalan tek eşyasını, kayıt tuttuğu defteri almak için Nico'nun odasına gidince orada ele geçirdiği bazı bulgular her şeyin kafasında aydınlanmasını sağlar. Nico, kendi odasının duvarına açtığı gizli bir delikten evin banyosunu gözlemektedir. Bu deliğin, üst kısmı kesilmiş bir satranç şahı ile tıkanarak gizlenmiş olması bugüne kadar fark edilmemesini sağlamıştır. Kesik şahın altta kalan taban kısmında da gizlenmiş olan bir anahtar Nico'nun bazı eşyalarını sakladığı bir kutuyu açmaktadır. Kutuda satranç kitapları dışında Nico'nun yaptığı resimler vardır. Resimler sarsıcı bir olasılığı; babanın küçük kızını taciz ettiğini düşündürmektedir. Baba'nın "Nico ile ilgili her şey benim hatam!" sözleriyle daha ilk başta kendisini suçlaması da Doktor Beltran'a göre şimdi tam yerine oturmaktadır. Nico, babasının bu olumsuz davranışlarından haberdardır, ona karşı açıkça ifade edemediği ama zaman zaman dayanamayarak bir volkan gibi patlayan öfkesini yöneltmektedir aslında. Ve satranç bu çıkışı olmayan kuyuda onu teselli eden tek şey gibi görünmektedir. Doktor Beltran, bu bulguları Coral ile paylaşınca anne büyük bir hayal kırıklığı yaşar, çocuklarını koruma güdüsüyle onları alıp evi terk eder. Avukat tutmak, dava açmak ve babayı cezalandırmaktır sırada bekleyen.

Diğer taraftan Doktor Beltran ile Nico'nun annesi arasındaki bağlantı da ortaya çıkmıştır: Gençliklerinde ikili arasında fırtınalı bir aşk yaşanmış, sonra Coral hiçbir neden göstermeksizin ve haber vermeksizin birdenbire ortadan kaybolmuştur. Doktor Beltran bu aşk acısını asla içinden çıkartamamış, yıllar önce iki erkek arasında bir seçim yapmak zorunda kalan Coral da artık yanlış adamı seçtiğini düşünmeye başlamıştır.

Nico ile Laura arasındaki dostluk giderek gelişiyor.

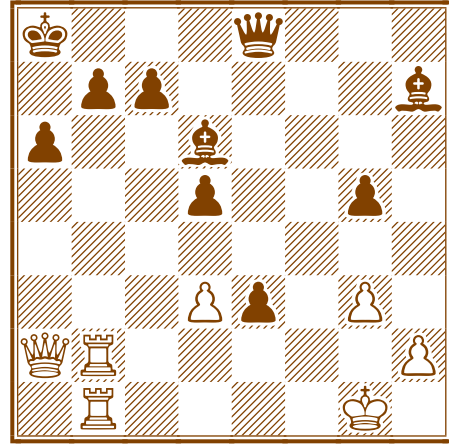
Tam bu sırada, İspanya 2011 Açık Hızlı Satranç Turnuvası başlar. Doktor Beltran, artık bütünüyle güvendiği ve inandığı Nico'nun bu turnuvaya katılmasını çok istemektedir. Lisanslı bir kulüp oyuncusu olmayan Nico'nun turnuvaya katılmasının tek yolu satranç camiasında çok saygın bir adı olan Andrew'un belgeleri eksik olmasına karşın sanki varmış gibi kabul ederek onu oyuncu listesine almasıyla mümkün olabilecektir. Andrew bu teklife kesin bir biçimde karşı çıkar, bu ortaya çıkarsa satranç federasyonundan kovulacağını ve satranç okulunun kapatılacağını söyler. Ancak Doktor Beltran, başlangıçta birkaç turda oynarsa, finale kadar çıkamazsa bu usulsüzlüğü kimsenin fark etmeyeceğini söyler, Andrew'un kararı ise kesindir: Hayır!

Bu sırada Laura, turnuvanın favorisi olarak salona gelir, Nico'ya bir bileklik hediye eder, ona içi iyice ısınmıştır. Doktor Beltran ve Nico turnuva salonunda dolaşırken kazananın alacağı kupanın önüne gelirler. Şampiyonluk kupası bütün görkemliyle sahibini beklemektedir. Nico, onu kazanmak için yola çıkacak adaylardan biri bile olamayışının acısını içinde taşıyor olmalıdır. Tam bu sırada beklenmedik bir şey olur: Andrew, sonunda Doktor Beltran'ın içinde yaktığı iyi niyet ateşi-

ne yenik düşmüş, Laura ve Nico arasında giderek gelişen dostluktan da etkilenmiş ve turnuvaya Nico'nun kaydını yapmıştır!

Turnuva sonunda başlar. Turlar ilerledikçe Laura'nın kazanması zaten şaşırtıcı bir durum değildir. Ancak Nico da şaşırtıcı biçimde art arda galibiyetler alır. Nico kazandıkça Andrew ve Doktor Beltran'ın huzursuzluğu artar. Andrew sessiz bakışıyla Doktor Beltran'a bu galibiyetlerin nerede duracağını sormak ister gibidir. Laura da bu gidişin eğitimci Andrew'a zarar verecek aşamaya doğru gittiğini hissetmiştir. Bir tur arasında Doktor Beltran dayanamaz ve Nico'yu uyarır; turnuvaya kendi ricasıyla katılabildiğini ve kazanmaya devam etmesi halinde Andrew'un zor durumda kalacağını söyler. Ancak Nico, bu uyarıyı yine o ifadesiz yüzüyle karşılar. Finale giden bu son turda da karşısına çıkan rakibe acımaya-caktır. Altı hamlede mat ilan ettiği zaman artık bütün federasyon üyeleri bu parlak oyuncunun kim olduğunu birbirlerine sormaya başlayacak, bütün gözler onu turnuvaya sokan Andrew'a dönecektir (Diyagram 3).

Diyagram 3

wKg1,Qa2,Rb1,b2,Pd3,g3,h2/
bKa8,Qe8,Bd6,h7,Pa6,b7,c7,d5,e3,g5

Adsız Rakip – Nico

Siyah hamlede dir.

1... ♔c5 Nico 1..♙x d3 hamlesi yerine rakibini hata yapmaya zorlayarak risk alıyor
2.♖xb7?? e2+ 3.♙g2 ♕e4+ 4.dxe4 ♙xe4+
5.♙h3 g4+ 6.♙h4 ♕e7+ 7.♙h5 ♙f5+
8.♙h6 ♕f8# 0-1

Laura Beltran (Abril García) İspanya şampiyonu unvanını korumak istiyor.

Şampiyonu belirleyecek son tur Laura ile Nico arasında oynanacaktır. Maç başlamadan önce Nico, Laura'yı kısa bir yürüyüşe çıkarır. Hediye ettiği bilekliğin uğur getirdiğini söyleyerek teşekkür eder. Onu getirdiği yer ıssız, boş bir yüzme havuzudur. En iyi olması, o hayal ettiği şampiyonluk kupasını kucaklaması için önünde yalnızca Laura durmaktadır...

Nico havuzdan tek başına döner. Şampiyonu belirleyecek satranç tahtasının başına gelir, sandalyesine oturur, hakem saati çalıştırır, Beyaz taşların sahibi Laura'nın zamanı giderek azalmaktadır. Ama havuzda nefessiz biçimde yatarken artık Laura için zamanın bir anlamı kalmamıştır. Nico, artık kazanç bir oyun sonuna gelmiş kadar rahattır. Annesi ve Doktor Beltran'ın geçmişte yaşadığı ilişkinin farkındadır, yaptığı hesaptan biyolojik babasının Doktor Beltran olabileceğini bile hesaplamıştır. İkisinin arasındaki hesabın tam olarak kapanmamış olmasından tutun, kanuni babasının kız kardeşi Diana'ya düşkünlüğüne kadar pek çok konumsal olanağı kendi yararına kullanmış, olgunlaştırmış ve taktik saldırılara dönüştürmüştür. İçinde, neredeyse bütün taşlarını feda eden, bunun sayesinde ve buna rağmen, ordusunun ortasında çaresizce tuzağa düşürdüğü rakip şahı, kalan son piyonunun hücumuyla süngüleyen bir kombinezon ustası kadar büyük bir huzur duymaktadır sanki. Bu sırada Laura'nın

cansız bedeni nihayet bulunmuş, hıçkırıklar havaya yükselmiş, biricik yeğenini kaybeden Doktor Beltran'ın acısı, babanın masumiyeti, annenin pişmanlığı bütün çıplaklığıyla açığa çıkmıştır. Laura'nın bayrağı nihayet düşer. Nico, onun beyaz şahını tahtada devirir. Neredeyse bütünüyle boşalan salonda, cılız alkışlar eşliğinde, birkaç federasyon yetkilisinden kupasını alır. Perde iner.

Şeytanın Oğlu, Ignacio García-Valiño'nun ilk olarak 2006 yılında yayınlanan İspanyolca romanından perdeye uyarlanmıştır. Çevrildiği diller bugün için sınırlı olan kitabı okuyamamış olmakla birlikte, yaptığım kısa bir araştırmayla filmin kitaba büyük oranda bağlı kaldığı sonucunu çıkarıyorum. Şeytanın Oğlu, yönetmen Jesús Monllaó'nun üç kısa filminden sonra çektiği ilk ve tek uzun metrajlı yapım. İspanyol'dan çok Katalan etkisini hissettiren yönetmenin başarılı bir eser ortaya koyduğu söylenebilir.

Yönetmen, insanın içindeki kötülüğün atası sayılan Kabil'e atıfta bulunarak aslında izleyiciye yeterince ipucu veriyor. Kutsal metinlere göre Kabil ile Habil, Âdem ve Havva'nın oğullarıdır. Kabil'in, kardeşi Habil'i öldürdüğüne ve tarihteki ilk katil olduğuna inanılır.

Şeytanın Oğlu, odağına satrancı alarak ilerleyen bir film olmasına karşın satrançsever izleyiciye doyurucu satranç konumları sunamıyor. Nico'nun bilgisayarında analiz ettiği, 2009 yılında Vladimir Kramnik ile Magnus Carlsen arasında oynanan maça bakılırsa yönetmenin filmine bu açıdan bir güzellik katmayı amaçlamadığı sonucu çıkarılabilir (Diyagram 1). Nico ile Doktor Beltran arasında oynanan maça rakip hata yapmadıkça mat konumu oluşmayacağı halde mat ilan edilmesi, kazanç konumdaki Nico'nun oyunu terk etmesi bu düzeyde bir filmde bulunmaması gereken göz tırmalayıcı hatalar (Diyagram 2). Bu açıdan bakınca filmin profesyonel bir satranç danışmanı olmadığı hissine kapılıyorum. Ancak Nico'yu finale taşıyan maça bu görüşüm değişiyor (Diyagram 3). Fakat bu sahnede de altı hamlede mat ilan edilmesine karşın mat aslında ilan edilenden bir fazla hamlede gerçekleşiyor. Filme gereken emeği vermeyen satranç danışmanını yazılarından buluyorum: Francesc Xavier Farran. FIDE ustası unvanı taşıyan oyuncunun, bu unvanının, filmde en yüksek satranç oyuncusu derecesi olarak sunulmasına katkısı olmuş

olabileceğini düşünüyorum.

Şeytanın Oğlu, satranç takıntısı olan ve psikolojik sorunlu çocuk teması açısından bu sayfalarda daha önce tanıttığım 'Yüz Yüze' filmi andırıyor. Bir satranç taşının içine bir cismin saklanması açısından da sinema tarihinin klasiklerinden 'Stalag 17' filmi ile benzeşiyor.

Filmde en ilginç sahnelerden birinde, Doktor Beltran'ın hastalarından olan Down sendromlu bir çocuk görünüyor. Doktor Beltran, bu Down sendromlu çocukla Laura'nın ilgilenmesini ister. İspanya satranç şampiyonu ile Down sendromlu çocuğun karşılaşması bana bu yıl Dünya Down Sendromu Günü için verdiğim konferansı hatırlatıyor. Zihinsel açıdan özel gereksinimi olan Down sendromlu bireylerin, satranç gibi üzerinde yüksek düzeyde zekâ gerektirdiği damgası taşıyan bir oyunda başarılı olup olamayacağı pek çok insanın aklına gelen bir sorudur. Konuyu tartışmaya açanlardan birinin sorusu büyük usta olmayı başarabilmiş bir Down sendromlu oyuncu olup olmadığıydı. Günümüzde henüz bu seviyeye ulaşan Down sendromlu oyuncular olmasa da satrancın Down sendromlu çocukların gelişimi üstüne çok olumlu etkileri olduğunu gösteren veriler bulunuyor. Sırbistan'da bir satranç kulübü, özellikle Down sendromlu çocuklara satranç öğretiyor. Satrançta başarılı olan, şampiyonluklar kazanan Down sendromlu oyuncular var. Bu konu, ülkemizdeki Down sendromlu çocukların gelişiminin desteklenmesi alanında çalışanların ilgisini bekliyor.

FIDE sayfasında "Down Sendromlu Çocuklar için Satranç" başlıklı haber.

Filmde, Nico'nun babasının gerçekten de Doktor Beltran olup olmadığı anlaşılabilir. Nico'nun annesinin sakladığı anlaşılabilir eski fotoğraftan Doktor Beltran'ı keşfettiği, gerçek babasının o olduğu kanısına vardığı ve bu nedenle onun ustalaştığını öğrendiği satranca özellikle ilgi duymaya başladığı sonucunu çıkartabiliriz. Doktor Beltran'ın sorunlu çocuklarla ilgilenen bir psikiyatrist olması nedeniyle ona ulaşmak için 'sorunlu bir çocuk' rolü oynamasını da anlamak mümkün. Ancak hukuki babasını devreden çıkarabildiği, gerçek babasına kavuşabildiği, hayallerine ulaştığı bir anda niçin Laura'yı da önünden çekmek istediği sorusu açıkta kalır. Bu yaşadığı süreç onu satrançta her şeyi isteyen, önünde hiçbir engel tanımayan bir psikopata mı dönüştürmüştür? Satranç dünyasında davranışlarıyla örnek olan bir karakter çizmek yerine kötülükle anılacak biri olmayı bile göze almak anlamlı mıdır? Bu bize 'her ne pahasına olursa olsun kazanma' hırısından çocuklarımızı uzak tutmamız gerektiği mesajını vermelidir.

Perde iniyor, henüz olay örgüsü tamamlanmadan kalbimi kazanan kahramanın o küçük kız olduğuna karar veriyorum. Hayır, Diana değil, yaşı ondan büyük olsa da zamanla yaşça onun gerisinde kalacağı muhakkak olacak olan sevgili Laura. Satrancı, insanları ve hayatı pürüzsüzce seviyordu. Aslında çok olumsuz şartlarda doğmuş, buna rağmen satrançla hayatı değişen bir başka ikon haline dönecek gibi görünse de onun aslında dünyamıza geçici gönderilmiş bir melek olduğuna hiç kuşku duymuyorum. Sürekli beyaz bir ürkekliğin gezindiği yüzüne bakarken bile geride varlığını hissettiren kanatlarının gölgesini görebiliyorum. Ama öylesine masum ki, o yüzme havuzunun betonuna sırt üstü düşerken, kafasının ölümüne neden olacak biçimde çarpacağına emin olmasına karşın, o kudretli kanatlarını açmıyor. Gerçek bir meleğin gerçek şeytanla karşılaşmasında yapması gerekeni yapıyor tam da: Kendini savunmuyor! İyi ile kötü arasındaki o kahredici kontrastın biraz daha belirginleşmesine izin veriyor yalnızca. Böylece zaman zaman tereddüte düşen inancımızı sakın bir bıçak bile-yici ustası gibi sabırla keskinleştiriyor.

Kaynaklar

1. <https://www.imdb.com/title/tt2090497/> (Erişim tarihi: 26.10.2019)
2. http://www.bidmonfa.com/farran_francesc_x.htm (Erişim tarihi: 26.10.2019)